

Asia: VN/16561/2024

Toimenpiteitä lapsitoiveiden tukemiseksi ja syntyvyyden kohentamiseksi - työryhmän muistio

Palautteen antajan palaute

2.1 Vahvistetaan väestöpolitiikan ja syntyvyyden koordinaatiota sekä tietopohjaa

-

2.2 Kuullaan nuorten näkemyksiä ja vahvistetaan yhteiskunnallista ymmärrystä syntyvyyskehityksestä ja lapsitoiveiden tukemisesta

-

3.1 Lisätään nuorten ja nuorten aikuisten hedelmällisyystietoisuutta

-

3.2 Vahvistetaan hedelmällisyysneuvontaa ja -palveluita

-

3.3 Hedelmöityshoidot

-

4.1 Tuetaan nuorten ja nuorten aikuisten mielenterveyttä

-

4.2 Tarjotaan suosituksia nuorten aikuisten ruutuajan määrään ja laatuun

-

4.3 Tarjotaan tukea nuorten aikuisten parisuhteisiin

-

5.1 Nostetaan koulutustasoa ja helpotetaan opiskelun ja vanhemmuuden yhtensovittamista

-

5.2 Vahvistetaan työllisyyttä sekä tasa-arvoa ja perheystävällisyyttä työelämässä

-

6.1 Vahvistetaan odottavien vanhempien, synnyttäneiden ja vauvaperheiden tukea

-

6.2 Kehitetään vanhemmuuden ja arjessa jaksamisen tuen palveluita

-

7.1 Huolehditaan lapsiperheiden etuuksien riittävästä tasosta ja selvitetään taloudellisia kannustimia lapsensaannin aikaistamiseksi

-

7.2 Seurataan ja kehitetään perhevapaiden ja lastenhoidon tukien järjestelmää

-

8 Muut huomiot ja mahdolliset ehdotukset lapsitoiveiden tukemiseksi ja syntyvyyden kohentamiseksi

Adoptiolautakunta huomauttaa, että adoptio tulee ottaa huomioon yhdenvertaisena perheellistymisen muotona

Adoptiolautakunta toimii adoptioasioiden asiantuntija-, lupa- ja valvontaviranomaisena sekä Haagin adoptiosopimuksen toteuttamista Suomessa valvovana keskusviranomaisena (adoptiolaki 86 §).

Adoption merkitys perheellistymismuotona

Väestöpoliittinen työryhmä on rajannut adoption tarkastelunsa ulkopuolelle, koska adoptioiden määrä on kokonaisväestöön nähden pieni. Adoptiolautakunta kiinnittää huomiota siihen, että vaikka muistion näkökulma on väestöpolitiikassa, toimenpide-ehdotukset koskevat kuitenkin myös perheitä ja perheiden palveluita.

Adoptiolautakunta huomauttaa, että adoptio on yhdenvertainen tapa perheellistyä, vaikka adoptiomäärät ovat vähäiset eikä adoptio itsessään ole väestöpoliittinen toimenpide. Adoptio on lastensuojelullinen toimi, jonka ratkaiseva peruste ja ehto on aina lapsen etu (adoptiolaki 1–3 §). Kun lapsi adoptoidaan perheeseen, tuetaan samalla perheen lapsitoiveiden toteutumista. Kuten lausuntopyynnössä todetaan, yksittäiselle perheelle lapsitoiveiden toteutumattomuus voi olla merkittävä menetys. Vastaavasti adoption avulla perheellistymisellä on suuri merkitys yksittäisille perheille ja erityisesti adoptoitavalle lapselle.

Kotimaisessa adoptiossa on kyse Suomessa syntyneen lapsen adoptiosta, kun taas kansainvälisessä adoptiossa ulkomailla syntynyt lapsi adoptoidaan Suomeen. Vuosina 1985–2025 Suomeen on saapunut kansainvälisten adoptioiden välityksellä yhteensä 5025 lasta. Viime vuonna lapsia saapui 51. Tähän asti adoptioiden määrät ovat vuosittain vähentyneet, mutta ei voida sulkea pois sitä, että globaalit ja kansalliset yhteiskunnalliset muutokset voisivat johtaa myös adoptiomäärien lisääntymiseen. Tällöinkin adoptio on perusteltua ainoastaan, kun lapsi tarvitsee adoptiota ja on aidosti vapaa adoptoitavaksi.

Adoptioperheiden huomioiminen etuuksissa ja palveluissa

Perhesuunnittelussa adoptio on tuotava esiin yhtenä perheellistymisen muotona ja huomioitava, että joillekin perheille se on ainoa tapa perheellistyä. Kun lisätään nuorten tietoisuutta hedelmällisyydestä, on samalla lisättävä tietoa adoption merkityksestä yhteiskunnassa erityisesti lapsen näkökulmasta.

Lapsiperheiden tukemisessa on huomioitava adoptioperheet erityisenä ryhmänä. Mikäli palveluita kehitetään, adoptioperheiden tulee saada palveluita yhdenvertaisesti muiden perheiden kanssa. Muiden lapsiperheille osoitettavien etuuksien ja palveluiden lisäksi adoptioperheet tarvitsevat tukea nimenomaan adoptioon liittyviin tilanteisiin. Adoptiotaustaisten lasten vanhempien jaksaminen on tärkeää, koska lapsilla on erityisiä tarpeita. Kouluterveyskyselyssä adoptoidut nuoret mm. kertoivat selvästi muita nuoria enemmän, että heillä on haasteita keskusteluyhteydessä vanhempiinsa (THL työpaperi 2025_009). Riittävällä tuella vältetään kasaantuva tarve palveluille myöhemmin.

Muun lapsiperheille osoitettavan tuen lisäksi adoptioperheillä on oikeus saada adoptiolain mukaista neuvontaa, apua ja tukea adoption vahvistamisen jälkeen (adoptiolaki 25 §). Myös adoptioerityisten palveluiden saatavuudesta ja laadusta on tärkeää huolehtia osana sosiaalihuollon palveluita.

Adoptiolautakunta on aiemmin ilmaissut huolensa STEA:n avustusten leikkauksista, jotka käytännössä johtivat mm. adoptiokuraattoritoiminnan lakkauttamiseen. On myös epävarmaa, voidaanko adoptionhakijoille suunnattuja valmennuskursseja jatkaa (ks. Adoptiolautakunnan lausunto AD/9/2025). Leikkausten seurauksena palveluvalikoimasta poistuu adoptioperheiden tarvitsemia matalan kynnyksen palveluita, joita ei voi korvata muilla palveluilla.

Lisätietoja

Irene Pärssinen-Hentula

päällikkö, adoptiolautakunnan puheenjohtaja

irene.parssinen-hentula@valvira.fi

puh. 0295 209247

Dunkel Louna

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira - Adoptiolautakunta,
Irene Pärssinen-Hentula, päällikkö, adoptiolautakunnan puheenjohtaja